

Төв аймгийн нийгэм, эдийн засгийн байдал (2015 оны 2 дугаар сарын байдлаар)

I. Нийгмийн үзүүлэлт

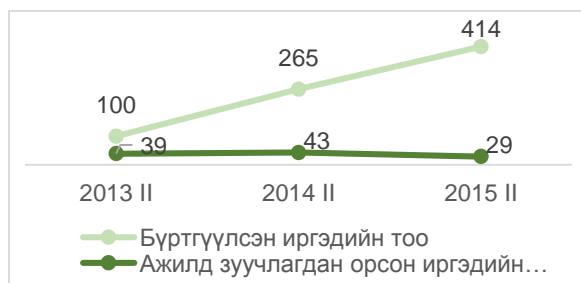
I.1 Бүртгэлтэй ажилгүй иргэн.

2015 оны 2-р сард Хөдөлмөрийн хэлтэст бүртгэлтэй ажилгүйчүүдийн тоо 667 болж, 2014 оны мөн үеэс 483 хүнээр буурч, өмнөх сарынхаас 75 хүнээр өсөв.

Ажилгүйчүүдийн 48.73 хувь буюу 325 нь эмэгтэйчүүд юм. 2015 оны эхнээс 86 ажлын байр захиалгад бүртгэгдсэн бол зуучлалаар 29 ажлын байранд иргэд ажилд оров. Ажилд зуучлагдсан иргэдийн 69,07 хувь буюу 18 нь эмэгтэйчүүд байв.

Зураг I.1

Хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагад шинээр бүртгүүлсэн болон ажилд зуучлагдан орсон иргэд, жил бүрийн 2 дугаар сарын эцсийн байдлаар

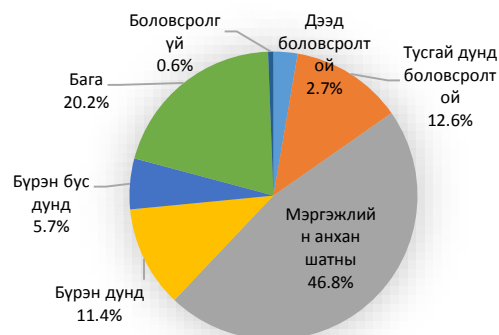
Тайлант сард бүртгүүлсэн 219 ажилгүй иргэний 26,48 хувь нь цалин орлого хүрэлцэхгүй байгаа; 21,46 хувь нь сургуулиа төгссөн, чөлөө авсан; 16,89 мэргэжил ур чадвараа ашиглан орлогоо нэмэгдүүлэх; 6,85 хувь нь өрхийн болон хувийн аж ахуй эрсдэлд орж

орлогогүй болсон; 6,39 хувь нь өөр газраас шилжин ирсэн; 4,57 хувь нь байгууллага татан буугдсан; 2,74 хувь нь гүйцэтгэж буй ажил, албан тушаалдаа тэнцэхгүй болсон; 2,28 хувь нь одоо эрхэлж байгаа ажлаа солих хүсэлтэй; 2,28 хувь нь гадаадаас эргэж ирсэн; 1,37 хувь нь орон тооны цомхтголд орсон; 1,37 хувь нь цэргээс халагдсан; 0,91 хувь нь тэтгэвэрт гарсан; 6,39 хувь нь бусад шалтгаанаар тус тус бүртгүүлжээ.

Ажилгүйчүүдийг боловсролын төвшинээр хуваавал 2,7% нь дээд; 12,59% нь тусгай дунд; 46,78% нь мэргэжлийн анхан шатны; 11,39% нь бүрэн дунд; 5,70% нь бүрэн бус дунд боловсролтой; 20,24% нь бага; 0,60% нь боловсролгүй иргэн байна.

Зураг I.2

Бүртгэлтэй ажилгүй иргэд, боловсролын төвшинээр, 2015 оны 2 дугаар сарын эцсийн байдлаар

Эх үүсвэр: Хөдөлмөрийн хэлтсийн сар бүрийн мэдээ

*- Ажил хайгч гэж ажилгүй эсхүл ажилтай боловч ажлын нөхцөлөө сайжруулах, нэмэлт орлого олох зорилгоор ажил хайж хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагад бүртгүүлсэн иргэнийг ойлгоно.

1.2 Нийгмийн даатгал,

Нийгмийн даатгалын байгууллагын мэдээгээр 2015 оны эхний 2 сард НДШ-ийн орлого 1.04 тэрбум ₮ болж төлөвлөгөө 80.5 хувь болж, төлөвлөгөөг Борнуур сум 7.39 хувиар давуулан биелүүлж, бусад сум 26.98-4.92 хувиар тасалдууллаа. Сайн дурын НДШ-ийн орлого 45.8 сая ₮ болж төлөвлөгөөг бүх сум 17.06-27.98 хувиар тасалдууллаа.

Тэтгэвэр, тэтгэмжинд 5.3 тэрбум ₮ зарцуулж, олголт 100.0 хувь боллоо. Олгосон тэтгэвэр, тэтгэмжийн 80.2 хувийг өндөр настны, 10.5 хувийг хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн, 3.9 хувийг тэжээгчээ алдсаны, 5.4 хувийг цэргийн тэтгэвэрт тус бүр зарцуулжээ.

Нийгмийн даатгалын сангаас олгосон дундаж тэтгэвэр 245820 ₮ боллоо.

Нийгмийн даатгалын нийт зарлагын 37.79 хувийг орлогоороо бүрдүүлснээс тэтгэврийн даатгалын сангийн 26.89%; тэтгэмжийн даатгалын сангийн 87.10%; эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 84.29%; үйлдвэрлэлийн осол мэргэжлээс шалтгаалах өвчний даатгалын сангийн 251.98%; ажилгүйдлийн даатгалын сангийн 66.11%-ийг тус бүр бүрдүүлжээ.

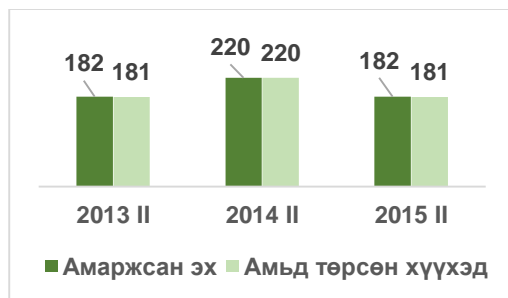

1.3 Эрүүл мэнд

2015 оны эхний 2 сард 2264 өвчтөн эмнэлэгт хэвтэн эмчлэгдэн гарсан нь нэг өвчтөнд дунджаар 13.4 ор хоног ногдлоо.

Эрүүл мэндийн байгууллагын мэдээгээр 2015 оны эхний 2 сард 181 хүүхэд мэндэлсэн нь 2014 оны мөн үеэс 39 хүүхдээр буурлаа.

Амаржсан эх, амьд төрсөн хүүхдийн тоо, жил бүрийн 2 дугаар сарын байдлаар.

Аймгийн хэмжээнд 2015 оны 2 сарын байдлаар нялхсын эндэгдэл 3 хүүхэд гарч өмнөх оны мөн үеэс 3-аар өссөн байна.

5 хүртлэх насандаа эдсэн хүүхэд гараагүй байна.
Зураг 1.4

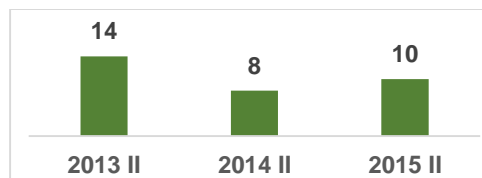
Эндсэн хүүхдийн тоо, жил бүрийн 2 дугаар сарын байдлаар

2015 оны эхний 2 сард нийт гарсан халдварт өвчнөөр 86 хүн өвчилсөн нь өмнөх оны мөн үеэс 5.8 хувь буюу 5 хүнээр буурлаа. 2014 оны мөн үеэс, тэмбүү 2.7 дахин сүрьеэ 1.3 дахин, тус бүр өсчээ. 10000 хүнд ногдох өвчлөл аймгийн дундаж 10 байгаа бол: Зуунмод 34, Цээл 24, Баяндэлгэр 15, Борнуур 14, Сүмбэр 11, Баянцагаан 11, ногдлоо.

Зураг 1.5

10000 хүн амд ногдох халдварт өвчнөөр өвчлөгчдийн тоо, жил бүрийн 2 дугаар сарын байдлаар

2014 оны 3 дугаар сарын цаг агаарын урьдчилсан төлөв.

Төв аймгийн нутгаар. Энэ сарын агаарын дундаж температур нь ихэнх нутгаар 6-11 градус хүйтэн байх ба Төв аймгийн хойд хэсгээр олон жилийн дунджийн орчим, бусад нутгаар олон жилийн дунджаас 0.5-1.0 градусаар дулаан. Олон жилийн дундаж нь ихэнх нутгаар 5,0-10,5 градус орчим хүйтэн байдаг.

Харьцангуй дулаарах үе: Гуравдугаар арав хоногийн сүүлийн хагаст бүх нутгаар харьцангуй дулаарч ихэнх нутгаар шөнөдөө 6-11 градус хүйтэн, өдөртөө 6-11 градус дулаан байна.

Хүйтрэх үе: Нэгдүгээр арав хоногийн эхний хагаст хүйтэрч томоохон голын хөндийгөөр шөнөдөө 27-32 градус, өдөртөө 13-18 градус хүйтэн, бусад нутгаар шөнөдөө 20-25 градус, өдөртөө 8-13 градус хүйтэн

Бусад хугацаанд: Бусад хугацаанд ихэнх нутгаар шөнөдөө 10-15 градус хүйтэн, өдөртөө 1 градус хүйтнээс 4 градус дулаан.

Энэ сард Мөнгөнморьт орчмоор олон жилийн дунджаас ахиу, бусад нутгаар дунджийн орчим хур тунадас орох төлөвтэй. Дундаж нь нутгийн зүүн өмнөд хэсгээр 0,4-2,5 мм, бусад нутгаар 2,5-5,0 мм орчим байдаг. Нэг ба хоёрдугаар арав хоногийн эхэн болон сүүлчээр зарим газраар цас, хоёрдугаар арав хоногийн дунд үеэр нутгийн хойд хэсгээр бага зэргийн цас орно. Гуравдугаар арав хоногийн эхээр нутгийн хойд хэсгээр, дунд үеэр зарим газраар хур тунадас,

уулархаг нутгаар нойтон цас орох төлөвтэй.

Салхи нэгдүгээр арав хоногийн эхэн ба сүүлчээр зарим газраар 12-14 м/с, хоёрдугаар арав хоногийн эхэн ба сүүлчээр нутгийн өмнөд хэсгээр, гуравдугаар арав хоногийн дунд үеэр зарим газраар 16-18 м/с хүртэл ширүүсч цасан ба шороон шуурга шуурах төлөвтэй.

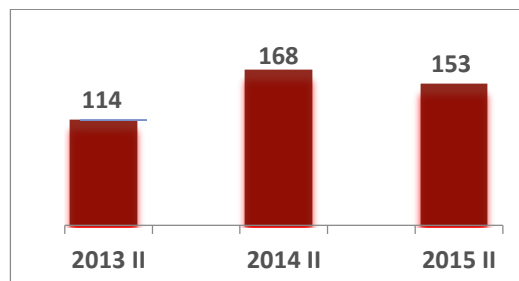

1.5 Гэмт хэрэг

Цагдаагийн байгууллагын мэдээгээр 2015 оны эхний 2 сард аймгийн хэмжээнд 153 гэмт хэрэг бүртгэгдэж 107 хүн холбогдож төр, иргэдийн өмчид 599.5 сая ₮-ийн хохирол учирлаа.

Зураг 1.8

Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоо, жил бүрийн 2 дугаар сарын байдлаар

Зураг 1.9

Гэмт хэргийн улмаас гэмтсэн, нас барсан хүний тоо, жил бүрийн 2 дугаар байдлаар

Гарсан гэмт хэргийн 56.58 хувь нь хулгай, 24.34 хувь нь иргэний эрүүл мэнд эрх чөлөөний -ний хэрэг, 9.21 хувь нь бусад хэрэг. 6.58 хувь нь замын осол, 2.63 хувь нь танхай дээрэм, 0.66 хувь нь хүний амийн хэрэг тус бүр эзлэв. Сэргэлэн, Баяндэлгэр, Заамар, Батсүмбэр, Угтаал сумдад 10000 хүнд 75-60 гэмт хэрэг ногдсон нь аймгийн дунджаас (17)-аас харьцангуй их байна.

Гэмт хэргийн тоо 2014 оны мөн үеэс 15 хэргээр буурлаа.

Зуунмод суманд 7 эмэгтэй, 173 эрэгтэй нийт 180 хүн эрүүлжүүлэгдсэн нь 2014 оны мөн үеэс 5 хүнээр буурлаа.

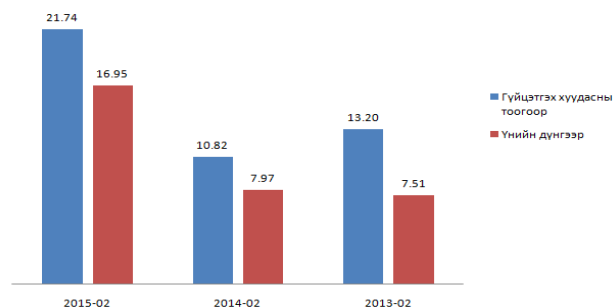
Гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирлын хэмжээ, жил бүрийн 2 дугаар сарын байдлаар, сая төгрөгөөр.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн албаны 2015 оны эхний 2 сарын мэдээгээр ажиллагаа хийгдэж байгаа 261 гүйцэтгэх хуудсанд нийт 1.28 тэрбум ₮-ийн төлбөр тэтгэлэг ногдов. Үүнээс 8 гүйцэтгэх хуудсанд ногдох 161.6 сая ₮-ийн материалд шүүхийн байцаан шийтгэх ажиллагаа хийгдэж, биелүүлбэл зохих 253 гүйцэтгэх хуудасны 1.12 тэрбум ₮-өөс 55

хуудасны 190.4 сая ₮-ийг биелүүлж, бодит биелэлтийн хувь гүйцэтгэх хуудасны тоогоор 21.74 хувь, үнийн дүнгээр 16.95 хувь болж 2014 оны мөн үеэс гүйцэтгэх хуудасны биелэлт 10.92 нэгжээр, үнийн дүнгийн биелэлт 8.98 нэгжээр тус тус өслөө.

II. Эдийн засгийн үзүүлэлт

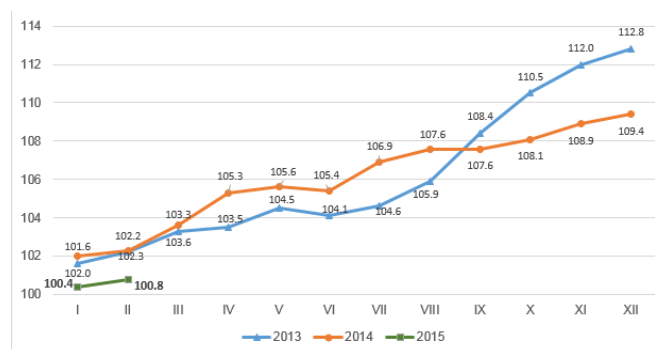

II.3 Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ

2015 оны 2-р сард хэрэглээний үнийн индекс суурь үе болох 2010 оны 12 дугаар сараас 52.78%, өмнөх оны мөн үеэс 7.77%, өмнөх сараас 0.37 хувиар тус тус өсөв.

Зураг II.4

Хэрэглээний үнийн аймгийн индекс (өмнөх оны 12 сар=100)

Хэрэглээний үнийн индексийн 2015 оны 2 дугаар сарын 0,37 хувийн өсөлтийн

0,24 нэгж (67,0%) нь хүнсний бараа, согтууруулах бус ундааны бүлгийн; 0,06 нэгж (15,89%) нь гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн барааны бүлгийн; 0,05 нэгж (14,19%) нь хувцас, бөс бараа, гутлын бүлгийн; 0,01 нэгж (2,91%) нь согтууруулах ундаа, тамхи, мансууруулах бодисын бүлгийн үнийн өсөлтөөс тус тус шалтгаалжээ.

Зураг

II. 5

Инфляцийн өсөлтөд үзүүлсэн бүлгүүдийн нөлөөлөл

Бараа, үйлчилгээний бүлэг	2015 оны 2 сард	
	пунктээр	хувиар
Бүгд	0.37	100.00%
01. ХҮНСНИЙ БАРАА, СОГТУУРУУЛАХ БУС УНДАА	0.24	67.00%
02. СОГТУУРУУЛАХ УНДАА, ТАМХИ, МАНСУУРУУЛАХ БОДИС	0.01	2.91%
03. ХУВЦАС, БӨС БАРАА, ГУТАЛ	0.05	14.19%
04. ОРОН СУУЦ, УС, ЦАХИЛГААН, ХИЙН БОЛОН БУСАД ТҮЛШ	0.00	0.00%
05. ГЭР АХУЙН ТАВИЛГА, ГЭР АХУЙН БАРАА	0.06	15.89%
06. ЭМ, ТАРИА, ЭМНЭЛГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	0.00	0.00%
07. ТЭЭВЭР	0.00	0.00%
08. ХОЛБООНЫ ХЭРЭГСЭЛ, ШУУДАНГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	0.00	0.00%
09. АМРАЛТ, ЧӨЛӨӨТ ЦАГ, СОЁЛЫН БАРАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭ	0.00	0.00%
10. БОЛОВСРОЛЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	0.00	0.00%
11. ЗОЧИД БУУДАЛ, НИЙТИЙН ХООЛ, ДОТУУР БАЙРНЫ ҮЙЛЧИЛГЭЭ	0.00	0.00%
12. БУСАД БАРАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭ	0.00	0.00%

II. Том малын зүй бус хорогдол

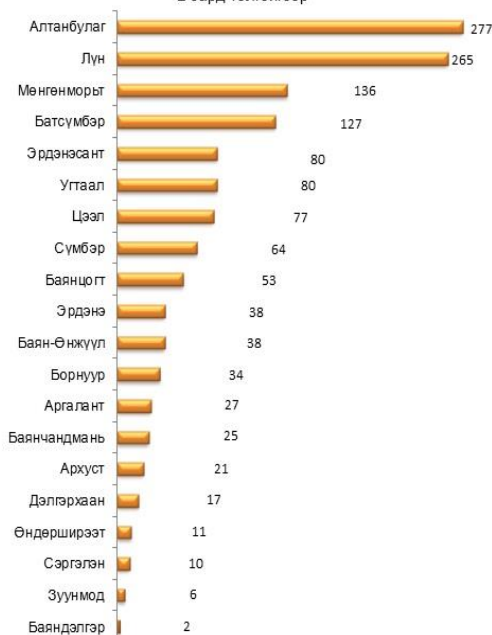
2015 оны 3 сарын 1-ний байдлаар оны эхний малын 0.03 хувь буюу 1388 том мал зүй бусаар хорогдсон нь 2014 оны мөн үеэс 42.1 хувь буюу 1009 толгойгоор буурлаа. Хамгийн их хорогдолтой 5 сум Мөнгөнморьт, Батсүмбэр, Сүмбэр, Алтанбулаг, Лүн сумд оны эхний малынхаа 0.19-0.10 хувь буюу 277-64 том мал зүй бусаар хорогдуулсан нь аймгийн бүх хорогдлын 62.6 хувь (бүгд 869) эзлэв.

Зүй бусаар хорогдсон том малын тоо эхний 2 сард төрлөөр, аймгийн дүнгээр /толгой/

	2011	2012	2013	2014	2015
Бүгд	1989	2878	6938	2397	1388
Тэмээ		0	1	2	1
Адуу	205	331	406	266	202
Үхэр	182	252	544	200	172
Хонь	800	1067	2771	959	519
Ямаа	802	1228	3216	970	494

Оны эхний тэмээний 0.03, адууны 0.06; үхрийн 0.06; хонины 0.02; ямааны 0.03 хувь нь тус бүр хорогдов. Бүх зүй бусаар хорогдсон малын 13.97 хувь нь өвчнөөр, 23.91 хувь нь хээлтэгч мал эзлэв.

Зүй бусаар хорогдсон том малын тоо, төрлөөр, эхний 2 сард толгойгоор

II.5 Аж үйлдвэр

Өмчийн бүх төрлийн аж үйлдвэрийн газрууд 2015 оны эхний 2 сард (2005 оны зэрэгцүүлсэн үнэнд шилжүүлснээр) 1.39 тэрбум₮-ийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэсэн нь 2014 оны мөн үеэс 0.8 хувь буюу 11.31 сая ₮-өөр

буурлаа. Оны үнээр нийт бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлтэнд эзлэх сумдын үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний хувийн жингээс үзэхэд Зуунмод, Баянцогт, Борнуур, Батсүмбэр, Баянчандмань, Эрдэнэ, Өндөрширээт сумд 54.45-2.70 (эдгээр сумдын үйлдвэрлэлт 83.61) хувийг эзлэв.

Зураг II.6 Аж үйлдвэрийн салбарын бүтээгдэхүүний нийт үйлдвэрлэл, 2005 оны зэрэгцүүлэх үнээр, жил бүрийн 2 дугаар сарын байдлаар, мянган төгрөгөөр

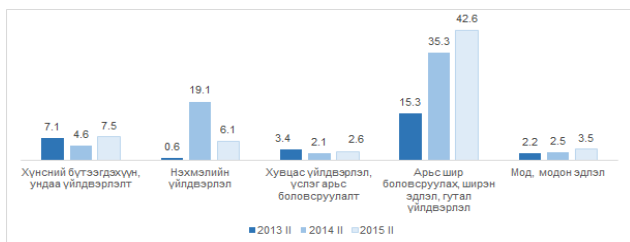
АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН НИЙТ ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ салбараар, 2005 оны зэрэгцүүлэх үнээр, мнх.төг
GROSS INDUSTRIAL OUTPUT, by division, at constant prices of 2005 / mln tog

АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАР INDUSTRIAL SECTOR	2014	2015	2014	2015	Дүнд зөтөх % Percentage share	
	II	II	I-II	I-II	2014-I-II	2015-I-II
Нийт дүн	518.95	488.27	1,403.97	1,392.66	100.0	100.0
Ашигт малтмал олборлолт mining and quarrying	7.85	11.35	11.35	0.81%	0.00	0.00
Боловсруулах аж үйлдвэр / manufacturing/	289.34	206.16	945.41	918.34	67.34	65.94
Цахилгаан, дулаан, уур үйлдвэрлэл Electricity, thermal energy, steam	221.76	282.11	447.21	474.32	31.9	34.06

Аймгийн нийт бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл буурсан нь ашигт малтмал олборлолт, сүү, сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, нэхмэлийн үйлдвэрлэл, төмрийн үйлдвэрлэл өмнөх оноос 68.5-33.4 хувь буюу 183.74-11.97 сая ₮-өөр буурсан нь нөлөөлөв.

Зураг

II.6 Боловсруулах аж үйлдвэрийн зарим гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, жил бүрийн 2 дугаар сарын байдлаар, мянган төгрөгөөр

Оны эхний 2 сарын нийт үйлдвэрлэлтэнд дулааны эрчим хүч 34.06, боловсруулах

үйлдвэрлэл 65.94 хувийг тус тус эзлэв.

Зураг II.7 Аж үйлдвэрийн салбарын борлуулалтын бүтэц, дэд салбараар, жил бүрийн 2 дугаар сарын байдлаар, хувиар

II.7 Холбоо

Холбоо ашиглалтын орлого оны эхний 2 сард 28.1 сая ₮ болж, үүнээс хүн амаас орсон орлого 15.7 сая ₮ болж, өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 27.8 хувь буюу 10.8 сая ₮-өөр буурлаа.

Шуудан холбооны албаны үйлчилгээний орлого 4.3 сая ₮ болж, нийт орлогын 73.4 хувь нь хүн амд үйлчилсэний орлого байна. Нийт орлогын 12.6 хувийг албан бичгийн, 10.24 хувийг зорчигчдын, 77.16 хувийг бусад орлого эзлэв.

Зураг II.10

Холбоо ашиглалтын орлого, жил бүрийн 2 дугаар сарын байдлаар, сая төгрөгөөр

